

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Šablona pro tvorbu distančních textů v projektu Informační centra digitálního vzdělávání

Název modulu: Využití ICT ve výuce společenských věd

Autor: Mgr. Pavel Peňáz

Odhadovaný čas potřebný ke studiu: 10:00

Místo a datum: Praha, leden 2015

Obsah:

Obsah

Šablona pro tvorbu distančních textů v projektu Informační centra digitálního vzdělávání	1
Název modulu: Využití ICT ve výuce společenských věd	1
Autor: Mgr. Pavel Peňáz	1
Odhadovaný čas potřebný ke studiu: 10:00	1
Místo a datum: Praha, leden 2015	1
Obsah:	2
Rychlý náhled do modulu	4
Cíle modulu:	5
Vlastní text modulu:	6
1. Využití interaktivní tabule	6
Klíčová slova použitá v první kapitole	9
Shrnutí první kapitoly	10
Snažme se navodit žákům pocit, že náš předmět není pouze nesmyslným souhrnem jmen, definic či letopočtů (jak studenti velmi často argumentují).	
Můžeme společně doufat, že díky interaktivní tabuli dokážeme žákům/studentům přiblížit společenské vědy přitažlivější formou.	10
2. Využití prezentace ve výuce	11

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Shrnutí druhé kapitoly	15
3. Nápady ve výuce.....	16
Shrnutí třetí kapitoly	20
4. Tablet ve výuce a sdílení.....	21
Shrnutí čtvrté kapitoly	23
Shrnutí modulu.....	24
Další doporučené zdroje.....	25
Seznam použitých zkratk, značek, symbolů	26
Seznam schémat, obrázků, grafů	27

Rychlý náhled do modulu

Modul využití ICT ve společenskovedních předmětech se zabývá tím, jak může učitel dějepisu a občanské výchovy či základu společenských věd využít ve svých hodinách informační nástroje. Jedná se o interaktivní tabuli, počítač (notebook) a tablet. Nebojme se těchto zařízení, děti mnohdy umějí ovládat techniku lépe než dospělí. I ony nás mohou někdy vlastně učit. Naučme se vytvářet zajímavá cvičení na interaktivní tabuli, předkládat studentům graficky správné a čitelné prezentace nebo je naučme tvořit videa či infografiky. Zajisté to bude krok vpřed.

Cíle modulu:

- příprava hodiny s interaktivní tabulí,
- využívání připravených materiálů ,
- vytváření a sdílení materiálů pro výuku.

Vlastní text modulu:

1. Využití interaktivní tabule

Interaktivní tabule ve společenskovedních předmětech nabízí široké spektrum využití. Namísto zaprášené tabule máme k dispozici elektronickou variantu, která svou využitelností překračuje klasickou podobu hodiny. Pomáhá obohatit frontální styl výuky a učitel už není odkázán pouze na učebnici, atlas a křidu. Je možno vytvořit velké množství úkolů, s jejichž pomocí dané učivo zopakujeme, nebo připravit výukové prezentace či testy. Látku můžeme podat zábavnější formou, díky které si žáci fakta snáze osvojí. Velký význam má tabule například při výuce dějin výtvarného umění, kde je možné malé obrázky v učebnici či knize nahradit velkou projekcí děl známých autorů. Díky připojení k internetu se v krátkém okamžiku procházíme světovými galeriemi nebo elektronickou tužkou sledujeme tažení Alexandra Makedonského za slávou, aktuální složení Evropského parlamentu či záznam z předávání státních vyznamenání. Atmosféra při takové výuce je naprosto odlišná od prostředí v klasické třídě. Žáci jsou pozornější, vnímavější, aktivnější a snadno se nechají vtáhnout do tajů historie lidstva.

V současných školách se nejčastěji setkáváme s dvěma typy tabulí – Smart Board a ActivBoard. Prošly velkým vývojem. Na počátku se na ActivBoard psalo pouze perem, Smart Board se dal ovládat prstem. Nejnovější modely ovšem spojují vše v jedno. Využívají se nejmodernější technologie, samozřejmostí je psaní dvěma pery zároveň.

1.1 Zásady tvorby výukových materiálů

- Cíl – aneb ČEHO chceme v hodině dosáhnout.
- Proč – aneb ZA JAKÝM ÚČELEM to provádíme.
- Jak – aneb JAKÝMI METODAMI chceme dosáhnout cílů.
- S čím – aneb KTERÉ POMŮCKY budeme potřebovat.
- Kdy – aneb KTERÉ ČINNOSTI v hodině proběhnou.
- „Za kolik“ – aneb JAK OVĚŘÍME dosažení cílů.

1.2 Software

Každý prodejce tabulí si vytváří svůj nezaměnitelný software určený k ovládání tabule. Opět mezi nejrozšířenější na školách patří ActivInspire a Smart Notebook. Existují ale i další, na českém trhu například eTabule nebo EduRibbon. Bývají většinou placené nebo je výrobce dodává společně s nějakou službou nebo zařízením. V principu fungují většinou podobně, záleží na funkčnosti a využitelnosti pro výuku. Výstupy mají ale odlišné formáty a jednotlivé programy nejsou navzájem kompatibilní. To, s čím se setkáváte ve škole, budou pravděpodobně tabule ActivBoard a Smart Board. Zde se můžete v odkazech podívat na videa využití tabule a stáhnout si návod výrobce na obsluhu softwaru.

- [SMART BOARD:](#)
 - [ovládání](#) dotykem i perem,
 - vlastní software Smart Notebook,
 - [návod](#),
 - [YouTube kanál](#).
- [ACTIVEBOARD:](#)
 - ovládání dotykem i perem,
 - vlastní software ActivInspire,
 - [návod](#),
 - [videotypy](#).

1.3 Zdroje hotových materiálů pro tabule

Samozřejmě už existují tisíce zpracovaných materiálů na interaktivní tabule, ovšem liší se kvalitou zpracování a obsahem. Inspirujte se ve svém předmětu a podívejte se, co vytvořili naši kolegové napříč základním a středním školstvím, napříč všemi předměty. Pro stažení je obvykle zapotřebí zdarma se zaregistrovat (především materiály pro ActivBoard). Takto vynaložený čas je ale investicí, která se brzy vrátí.

Možné zdroje materiálů:

- www.veskole.cz/
- <http://www.activucitel.cz/>
- <http://www.projektui.cz/>
- <http://www.prometheanplanet.com/en-us/resources/> (anglicky).

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Klíčová slova použitá v první kapitole

Klíčové slovo	Definice klíčového slova

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Shrnutí první kapitoly

Snažme se navodit žákům pocit, že náš předmět není pouze nesmyslným souhrnem jmen, definic či letopočtů (jak studenti velmi často argumentují). Můžeme společně doufat, že díky interaktivní tabuli dokážeme žákům/studentům přiblížit společenské vědy přitažlivější formou.

2. Využití prezentace ve výuce

Vytvořit základní prezentaci by měl umět asi každý učitel. Je třeba si dávat pozor na základní pravidla, aby prezentace byla čitelná i ze zadních lavic. Není didakticky vhodné používat prezentaci jako projekční plochu k hodinovému opisování textu! Můžeme nachystat například desetiminutovou samostatnou práci na dobu zkoušení, kdy zadané úkoly promítneme studentům na projekční plochu, nebo prezentaci využijeme na začátku hodiny pro krátké opakovací otázky, které se budou odkrývat po kliknutí. Prezentace je samozřejmě využitelná při výuce uměleckých slohů, kdy ji využijeme k předvedení obrázků. Nabízí se i zajímavá možnost exportu do formátu videa a následného sdílení.

2.1 Zásady tvorby prezentace ve výuce

- používat spíše hesla než věty,
- používat bezpatkové písmo,
- minimální velikost písma 24,
- zdůraznění (zvýraznění v textu),
- používat kontrastní pozadí a písmo,
- obrázky dostatečně velké,
- dodržovat základní typografická pravidla.

Export prezentace do videa (Office 2013)

Soubor - Exportovat

Informace
Nový
Otevřít
Uložit
Uložit jako
Vytisknout
Sdílet
Exportovat
Zavřít
Účet
Možnosti

Exportovat

 Vytvořit dokument PDF/XPS

 Vytvořit video

 Balíček prezentace pro disk CD

 Vytvořit podklady

 Změnit typ souboru

Vytvořit video

Uložte si prezentaci jako video, které můžete vypálit na disk, nahrát na web nebo poslat e-mailem.

- Zahrnuje všechna zaznamenaná časování, mluvené komentáře a gesta laserového ukazovátka.
- Zachová animace, přechody a multimédia.

 Zobrazit nápovědu pro vypálení videa s prezentací na DVD nebo jeho nahrání na web

 Displeje pro počítače a vysoké rozlišení (HD)
Určeno pro sledování na počítačovém monitoru, projektoru nebo displeji HD (velké – 960 x 720)

 Nepoužívat zaznamenané časování ani mluvený komentář
Nebylo zaznamenáno žádné časování ani mluvený komentář.

Počet sekund na každý snímek: 05,00

Vytvořit
video

2.2 Zdroje učebních materiálů

www.dumy.cz

Slovo DUM – digitální učební materiál – zná každý učitel. Kdo žádný nevytvořil, jistě už alespoň nějaký použil. Na tomto webu je v současné době sdíleno přes 140 000 materiálů ze všech oblastí výuky (aktuální počítadlo v horní liště). Oblast Člověk a společnost obsahuje cca 10 000 materiálů. Co do úrovně a kvality se samozřejmě jednotlivé materiály liší, ale díky propracovanému vyhledávání podle několika kritérií a řazení je cesta k cíli přece jen jednodušší. Podobný portál pro DUMy se nachází na adrese dum.rvp.cz.

www.moderni-dejiny.cz

Asi nejlepší web o moderních dějinách 20. století. Časově rozdělen do několika kategorií, od období před 1. světovou válkou až po dnešek. Sleduje aktuální dění v médiích, projekty, vzpomínkové akce. Po přihlášení se učitelé nabízejí velké množství výukových materiálů (prezentace, pracovní listy, metodiky, fotografie). Naprostou špičkou je projekt Petrušky Šustrové [ROK PO ROCE](#) obsahující texty, prezentace a pracovní listy ze světových a československých dějin období 1945-1989.

www.obcankari.cz

Stránka poměrně nového spolku, který sdružuje učitele a příznivce občanské výchovy. Sleduje aktuální dění na společenské scéně, upozorňuje na soutěže, kurzy a fóra. Cílem webu je spolupráce mezi učiteli a vytváření učebních a metodických materiálů. V sekci edukační materiály se začínají objevovat obrazové a textové materiály rozdělené do nabídky třinácti oborů. Pokud nadšení neopadne, do budoucna velmi slibný projekt.

www.slidesshare.net

Slideshare je největší světová komunita pro sdílení prezentací. Patří mezi 150 nejnavštěvovanějších internetových stránek na světě. (Zajímavost: Které stránky jsou nejnavštěvovanější na světě a v ČR? Odpověď najdete [zde](#).) Kromě prezentací podporuje SlideShare také dokumenty, PDF, videa a webináře. Prezentace je možné vytvářet přímo ve webovém prostředí nebo je nahrát z disku nebo cloudového úložiště. Přihlášený uživatel může též prezentace stahovat.

<http://slideplayer.cz/>

Česká verze Slideshare.

2.3 Prezi.com

Prezentace v PowerPointu nebo Open Office mohou na studenty působit zastarale a nemoderně. Nabízí se proto možnost využít aplikaci PREZI.COM. Je to nová, neobvyklá forma, látku je možné zajímavě uspořádat s využitím předem navržených tapet, či si vytvořit svoji vlastní. Funguje na principu Zooming User Interface = zaostřování na obsah. Lépe tak upoutává pozornost než prezentace klasická. Příprava je asi časově náročnější. Je dostupná zdarma po registraci, účet je omezen na 100 MB. Při použití e-mailu vzdělávací instituce se nabízí EDU licence s prostorem 500 MB a navíc soukromý profil (prezentace se nezobrazuje veřejně). Nabízí uložení online, ale i možnost stažení pro prezentaci bez připojení k internetu. K dispozici je i offline editor stažitelný pro mnoho platforem – pro Windows [zde](#). Má zajisté velkou budoucnost.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Shrnutí druhé kapitoly

Prezentaci používá ve výuce snad každý učitel. Naučme se ale základní pravidla pro její tvorbu, abychom i my dávali studentům vhodný příklad toho, jak má prezentace vypadat. Pokud ovládáme tvorbu prezentace v PowerPointu, zkusme proniknout do tajů tvorby v Prezi.com, studenti to zajisté velmi ocení.

3. Nápady ve výuce

3.1 Khanova škola

Web, kde dobrovolníci překládají do češtiny výuková videa z Khan Academy. Podpora ze strany společností Scio, Google a Microsoft. Khan Academy je dostupná i jako aplikace do tabletů a telefonů. Pozn.: videa jsou poskytována pod licencí Creative Commons BY-NC-SA v3.0.

- [KHANOVA ŠKOLA – DĚJINY](#),
- [YOUTUBE KANÁL KHANOVY ŠKOLY](#),
- [ANGLICKÁ VERZE STRÁNEK](#),
- [YOUTUBE KANÁL KHAN ACADEMY](#) – nastavení českých titulků.

3.2 EmersonKent

Anglické stránky [EMERSONKENT](#) obsahují velké množství materiálů využitelných ve výuce společenskovedních předmětů. Obsahuje několik sekcí – lidé v historii, války, boje revoluce, slavné řeči, dokumenty a prameny, časové osy. Je zde i rozsáhlý mapový archiv od starověku do dneška. Stránky jsou sice v angličtině, ale je možno využít třeba v prohlížeči Google Chrome automatický překlad do češtiny.

3.3 Infografiky

Infografiky jsou velmi moderním a efektivním nástrojem pro publikování informací v grafické podobě. Využívají se ve světě médií, zpravodajství a své místo mají zajisté i ve škole. Jednoduchá grafika oživí výklad i prezentaci. Na profesionální úrovni je možné využít grafické programy typu Corel Draw nebo Adobe Illustrator, ve škole můžeme využít velkou škálu online nabídek. Jejich použití je jednoduché a výsledek práce je možné publikovat nebo exportovat do souboru (ve většině případů v placené verzi). Seznámili jsme se s nimi v prezenční části školení.

[Easel.ly](https://easel.ly/)

Jednoduchý online nástroj ve verzi zdarma. Nabízí několik desítek přednastavených šablon nebo si uživatel může vytvořit svoji vlastní. Přihlášení probíhá pomocí Facebooku nebo účtu Google. Vkládat lze přednastavená pozadí, kliparty (není jich moc, více v placené verzi), vlastní obrázky, šipky, texty, grafy. Zvládá český text. Velkou výhodou je export do souborů ve formátu JPG (ve vyšší či nižší kvalitě) a PDF či možnost sdílení online.

[Piktochart.com](https://piktochart.com/)

Pokročilejší nástroj, nabízí ve verzi zdarma základní nastavení, přednastavené šablony. Je zde více možností pro editaci textu a obrázků. Navíc nabízí vkládání map (svět, kontinenty, EU), ke kterým je pak možné přidávat popisky. I v bezplatné verzi je možné veřejně publikovat nebo stáhnout soubor ve formátu PNG a JPG (ovšem pouze ve střední kvalitě). Více nástrojů a možností nabízí PRO verze. Ta taky umožňuje nezobrazovat na exportovaném obrázku vodoznak Piktochartu (i když ten zas tolik nevádí).

Možnosti využití zpracovaných webových interaktivních infografik ve výuce společenských věd:

[OSVĚTIM](#)

[2. SVĚTOVÁ VÁLKA](#)

[VÁLEČNÉ KONFLIKTY](#)

[NEPOKOJE V IRÁKU](#)

[VOLBY DO EVROPSKÉHO PARLAMENTU](#)

[NATO](#)

[ATENTÁT NA JFK](#)

[DĚTSKÁ PRÁCE](#)

...

3.4 Myšlenkové mapy

- umožňují pomocí grafického uspořádání textu vyjádřit souvislosti,
- hodí se jako pomůcka pro složitější látku,
- [inspirace](#),
- využití bezplatných programů:
 - Xmind
 - volně ke stažení [zde](#) (114 MB),
 - FreeMind
 - volně ke stažení [zde](#) (36 MB),
 - Simple Mind
 - pro [Android](#),
 - Mind Board
 - pro [Android](#).

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Shrnutí třetí kapitoly

Třetí kapitola nabízí některé další nápady využitelné v hodinách. Zkuste zapojit svoji fantazii nebo seznamte s možnostmi popsaných nástrojů děti a nechte projevit kreativitu je.

4. Tablet ve výuce a sdílení

4.1 Zdroje aplikací

Prozkoumejte možnosti, které nabízí váš tablet. Zvolte si právě ty aplikace, které vám usnadní práci. Každý obchod (store) s aplikacemi umožňuje kategorizovat hledané cíle. Zajisté tam naleznete odkaz Education (Vzdělání).

Užitečné odkazy:

- [WINDOWS](#),
- [ANDROID](#),
- [APPLE](#),
- [APPLE VE VZDĚLÁNÍ](#) – inspirace pro uživatele systému Apple,
- [WINDOWS VE VZDĚLÁNÍ](#) – inspirace pro uživatele systému Microsoft,
- [SPRÁVNÁ ŠKOLA](#) – promovideo projektu Správná škola – spolupráce Windows a SmartBoard,
- [E-UČEBNICE NOVÁ ŠKOLA](#),
- [E-UČEBNICE FRAUS](#) – možnost využití interaktivních učebnic – [video Fraus](#).

4.2 Cloudové prostředí

Ve školách se asi nejčastěji využívají prostředí Google Drive (Google) nebo OneDrive (Microsoft). Soubory v cloudu můžeme nahrávat, ukládat, vytvářet, editovat či sdílet. Obě služby nabízí pro uživatele volný prostor 15 GB a online aplikace pro vytváření a editaci dokumentů, tabulek a prezentací.

Pro školní prostředí se zdá být výhodnější OneDrive. V kombinaci s MS Office je tu Office 365. Velikost úložiště je 1 TB. Je možné využívat kancelářský balík, sdílení dokumentů, plánování schůzek, tvorbu webů a především komunikaci.

Po [přihlášení](#) a instalaci funguje cloudové prostředí vlastně jako další disk v počítači. Pokud otevíráme nahraný soubor (například připravený test v dokumentu), otevře se v aplikaci Word Online. Ta nemá všechny funkce desktopové verze. Soubor lze ale jednoduše otevřít také v aplikaci na stolním PC. Ukládání souboru probíhá opět v online prostředí. Velkou výhodou je, že na souboru může současně pracovat několik uživatelů. Pomocí nástroje revizí můžeme jednotlivé úpravy komentovat, sledovat, upravovat a schvalovat.

Jak cloudy využít?

- Nahraji si tam svoje přípravy a materiály, které využívám ve výuce – dostanu se k nim odkudkoli (tedy za předpokladu, že tam funguje internet).
- V aplikaci OneNote si jak učitel, tak student může dělat poznámky z hodin.
- Velký potenciál do budoucnosti skýtá OneNote ClassNotebook Creator. Umožňuje učiteli spravovat studentské sešity, sdílet se studenty materiály a vytvořit prostor pro organizaci, sdílení a spolupráci. Video [zde](#).
- Prostor pro zálohu souborů – a dál si je budu ještě nosit na flash disku (který doufám někde neztratím).
- Videokonference.
- Spolupráce žáků na jednom projektu v rámci sdílení dokumentu – učitel působí v roli rádce.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Shrnutí čtvrté kapitoly

Zapomenutý flash disk s písemkou je noční můrou každého učitele. Cloudové prostředí nabízí pro výuku snadno přístupný prostor pro uložení a sdílení materiálů jak do výuky, tak ke sdílení v rámci různých úkolů a projektů. Samozřejmě je nutné připojení k internetu, ale zajisté je to cesta vpřed.

Shrnutí modulu

Tento modul nabízí učitelům společenských věd náměty, jak využít ICT ve svých hodinách. Samozřejmě jsme zvyklí na standardní metody a pomůcky používané v hodinách. Je potřeba se techniky nebát, a když už ji máme při ruce, tak ji efektivně využít. Proč by měla interaktivní tabule sloužit jako drahá projekční plocha na filmy, když je možné pro ni vytvořit zajímavé přípravy a náměty. Prvky interaktivity jsou zajímavé pro oko studenta, a lépe ho tak vtáhneme do výuky. Každý učitel by měl jít s dobou, být kreativní, naslouchat studentům a jejich potřebám. Informační technologie se na nás ženou ze všech stran a my bychom před nimi neměli zavírat dveře. Nápady do výuky se nedají využít každou hodinu a vždycky. Avšak ve vhodné míře výuku zajistí zpestří. A když materiály mám vytvořené, tak proč je jednoduše nesdílet i pro kolegy nebo studenty?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Další doporučené zdroje

www.klatovsky.cz

<http://spomocnik.rvp.cz/>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Seznam použitých zkratek, značek, symbolů

Zkratka	Vysvětlení

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Seznam schémat, obrázků, grafů